

δῶμαϊκοῦ τύπου μὲ τὴν γνωστὴν πρεμνοειδῆ δπίσω προεξοχὴν ἀντὶ λαβῆς, ἔχοντα ὑπὸ τὸν πυθμένα χαρακτὰ δύο μὲν τὸ ΛΟΥΚΙΟΥ, ἐν δὲ τὸ ΒΕΝΥCΤΟΥ καὶ ἐν μόνον μέγα Α· ἔτι τραγικὸν προσωπεῖον καλῶς διατηρούμενον, τὸ μόνον πιθανῶς κατὰ χώραν ἀφειμένον (ὅρθιον ἐν γωνίᾳ τοῦ προθαλάμου) ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τυμβωρύχων καὶ ἐν μόνον χρυσοῦν φυλλάριον.

Ἄκριβῶς χάριν ἀσφαλεστέρας φυλάξεως ἐπετράπη εἰς τὸν ἰδιοκτήτην νὰ χρησιμοποιῇ τὸν τάφον ὡς ἀποθήκην.

Μεγαλύτεραι δὲ ἀνασκαφαὶ ἐτελέσθησαν πρῶτον μὲν εἰς δύο περιόδους ὑπὸ τὸν **Ταξιαρχῆν τῆς Κορωνείας** παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Φαλάρου· ἀλλὰ περὶ ταύτης δημοσιεύοντες ἐν τῷ προσεχεῖ τόμῳ τοῦ ΑΔ ἐκτενῆ πραγματείαν, ἐνταῦθα συνοψίζομεν μόνον βραχύτατα, ὅτι ἐκ τοῦ ἐρειπιῶνος ἔκείνουν μονῆς βυζαντιακῆς ἀπεκομίσαμεν ἐκτὸς πλήθους γραπτῶν βυζαντινῶν. ἀγγειῶν, τινῶν ἔξαιρέτων, καὶ τινῶν νομισμάτων βυζαντινῶν καὶ φραγκιῶν, παντοῖον ἀρχαίον ὄλικὸν ἐκ τῆς ἀρχαίας Κορωνείας καὶ τῶν νεκροταφείων αὐτῆς εἰλημμένον τούτου δὲ ἀξιόλογοι Ἰδίᾳ εἶναι οἱ ἐνεπίγραφοι λίθοι, πλὴν δηλ. πολλῶν δεκάδων ἐπιτυμβίων, ἀναθηματικά τινες καὶ τιμητικά (π. χ. εἰς Τύχην, εἰς τὸν Σύλλαν, τὸν Λολλιανόν, τὸν Οὐαλεριανὸν κλπ.), ψήφισμα εἰς τραγικὸν Ἐφέσιον τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος, κυρίως πέντε μεγάλαι αὐτοκρατορικῶν γραμμάτων (Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίου Πίου καὶ Μ. Αὐρηλίου) περιεκτικαὶ ἐπιγραφαί, ὧν πολυτιμοτάτη (ἐκτὸς τῆς κυρούσης τὴν αὐτονομίαν τῆς Κορωνείας) Ἰδίᾳ ἡ πιστοῦσα μεγάλα τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ ἐν τῇ Κωπαΐδῃ υδραυλικά ἔργα (προχώματα κανονίζοντα τὰς κοίτας Φαλάρου, Ἐρκύννης καὶ Κηφισοῦ).

ΝΙΚ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΑΚΙΣ

ΑΝΟΡΥΞΙΣ ΘΑΛΑΜΟΕΙΔΩΝ ΤΑΦΩΝ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ

Τὴν 3 Ιουνίου 1919 ἡρξάμην δαπάναις τοῦ Δημοσίου τῆς ἀνορύξεως τάφων τινῶν θαλαμοειδῶν ἐν Μυκήναις τέως ἀφανῶν καὶ μῆπω ἐρευνηθέντων. Τὴν ὑπαρξιν ἐνίων τούτων μοὶ ὑπέδειξαν ἀφ' ἐνὸς μὲν δὲ ἔμπειρος περὶ τὰ τοιαῦτα τέως ἐπιστάτης ἀνασκαφῶν, νῦν δὲ διευθυντὴς τοῦ μικροῦ ἐν Μυκήναις τῆς «Ωραίας Ἐλένης τοῦ Μενελάου» Ξενοδοχείου Δημήτριος Ντάσης, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ πρώην φύλαξ ἀρχαιοτήτων ἔκει Γεώργ. Ἀλεξόπουλος.

Ο πρῶτος ἀνορυχθεὶς θαλαμοειδῆς ἦ σπη-

λαιοειδῆς ἀκριβέστερον τάφος εὗρηται ἐν θέσει «Διάσελο», κάτωθι δηλ. καὶ ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ λόφου, ἐφ' οὐ δημοφάνειαν ἡμερῶν τινῶν ἀνωρύξαμεν ὀλόκληρον τὸν δρόμον καὶ ἐν τέλει ἀνεύρομεν τὴν εἰσόδον τοῦ τάφου εἰς ἵκανὸν βάθος ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἐπιφάνειαν τοῦ λόφου. Πλὴν αὕτη ἡτο κατεστραμμένη ἐκ τῆς πτώσεως μεγάλων ὅγκων χωμάτων, ὥστε μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀποφρασσόντων τὴν εἴσοδον λίθων ἡτο ἀδύνατος ἢ εἰς αὐτὸν εἰσοδος. Ἐκ τούτου ἀπεδείχθη ὅτι ὁ τάφος εἶχεν ὑποστῆ καθῆσιν, ἡτο δηλ. κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν «βουλιαγμένος». Οὕτω ἐδέησε νάρχιση ἡ ἐργασία ἀνωθεν καὶ νάνασκαφῆ ὀλόκληρος ὁ τάφος, τοῦθ' ὅπερ ἀπήγησεν ἐργασίαν πολλῶν ἡμερῶν καὶ ἐπίπονον. Ἄλλα συνήθως οἱ τάφοι οὗτοι ἵκανοποιοῦσι τὰς ἀνασκαφάς, διότι εἰσὶν ἀδικτοί.

Οντως μετά τινας ἡμέρας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ νεκρικὸν στρῶμα, ὃπου ἡ συγκομιδὴ ἦν ἵκανῶς πλουσία. Ο τάφος λελαξεύμενος ἐν τῷ βράχῳ εἶχε σχῆμα τετραγωνικόν. Καὶ τὸ μὲν ὑψος αὐτοῦ ἦν 4 μ., τὸ μῆκος 3 μ. καὶ τὸ πλάτος 2,80. Τὸ ἀνοιγμα τῆς εἰσόδου 0,82, τὸ μῆκος τοῦ δρόμου 12 μ., τὸ ὑψος 4 καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ 0,60. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀριθμοὶ οὗτοί εἰσι κατὰ προσέγγισιν, διότι εἰς τοιούτους τάφους αἱ διαστάσεις ποικίλουσι λίαν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους.

Εὑθὺς δὲ παρὰ τὴν εἴσοδον ὑπὸ λίθους τινὰς ἀργοὺς ἐκ τῶν ἀποφρασσόντων ταύτην εὑρέθησαν 1) φύλλα τινὰ χρυσοῦ (διπλὰ τριγωνοειδῆ), 2) ψηφίς πρασίνη ἐξ υελώδους μάζης, 3) λίθος ἐγγεγλυμμένος μέλας μὲν ὑδατίνας γραμμάς, 4) ψηφίς κυανῆ τεθραυσμένη εἰς τρία τεμάχια, 5) ψηφίς ἐκ μέλανος λίθου λίαν στιλπνοῦ σχήματος κωνοειδοῦς ἀκανονίστου, 6) ψηφίς σφαιρικὴ υπομέλαινα μικροσκοπική, 7) λίθος ἐγγεγλυμμένος ἀμυγδαλοειδοῦς σχήματος, χρώματος καφεχρόου μετὰ λευκῶν στιγμάτων. Ο λίθος οὗτος φέρει ἔχοπτὰ τινὰς καὶ παριστᾶ κεφαλὴν ἱππου, 8 - 10) τρία δοτεῖνα διτικείμενα, ἐξ ὧν ἐν τῷ μέσῳ ὑπερέχει πολλῷ τῶν ἀλλων δύο ἐκατέρωθεν, ἐξ οὐ εἰκάζομεν ὅτι αὕτη παριστᾶ θεάν. Πᾶσαι κατὰ τὸν συνήθη μυκηναϊκὸν τρόπον ἐνδεδυμέναι, ἔχουσιν κεκαμμένους τοὺς βραχίονας καὶ ἐρειδομένους ἐπὶ τῆς δοφύος ἐν σχήματι δοχήσεως. Ὅτι δὲ πρόκειται περὶ τοιούτου τινὸς μαρτυρεῖται

καὶ ἔκ τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων καὶ τῶν τριῶν γυναικῶν, διότι πᾶν ἄλλο ἢ ἀκινησίαν δηλοῦσι τὰ σχῆματα τούτων. Ἡ δὲ δρχησίς αὕτη

δὲν θὰ ἥτο βεβαίως πρὸς ψυχαγωγίαν, ἀλλ’ ἀσφαλῶς **θρησκευτική**, ὡς εἴθιστο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους (Εἰκ. 1).

Εἰκ. 1. "Ἐγγλυπτος μυκηναϊκή σφραγίς.

νας, ὅπισθεν δὲ ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῆς πίστει πλουσία κόμη εἰς πλοκάμους. Περὶ τὸν λαιμὸν

φέρει περιδέραιον, ὅπισθεν δὲ τούτου παρίστανται ἀνεμιζόμενα τὰ ἄκρα ταινίας (φιόγκου), τὰ δόποια θὰ ἥδυνατο τις ἔκ της δψεως νὰ ἐκλάῃ ὡς πτέρυγας. Ἡ ὁσφὺς εἶναι λίαν ἐσφιγμένη, ἐνώ τούναντίον τὸ κάτωθεν ἐνδυμα, ἀληθῆς σημερινὴ «φούστα», εὑρύνεται λίαν πρὸς τὰ κάτω εἰς σχῆμα κωδωνοειδὲς (cloche). Εἶναι δὲ τοῦτο, ὡς πάντα τὰ μυκηναϊκὰ δμοια γυναικεῖα ἐνδύματα, οὐχὶ ἀπλοῦν, ἀλλ’ ἀποτελεῖται ἐξ ἑρδαμένων ἀλλεπαλλήλων στολίδων (volants). Χάριν περιεργείας παραθέτω ὅδε φωτογραφικὴν ἀπεικόνισιν ξυλίνης συγχρόνου βελονοθήκης ἐκ τῶν φυλακῶν Παλαμηδίου ἐν Ναυπλίῳ (Εἰκ. 2), ἣτις ἔχει σχῆμα γυναικὸς φερούσσης ἐνδυμα λίαν δμοιον πρὸς τὸ τῆς ἐπὶ τοῦ μυκηναϊκοῦ σφραγιδολίθου θεᾶς. Μετὰ τόσας χιλιετηρίδας παρατηρεῖ τις μετὰ καταπλήξεως πῶς ἐν Ἑλλάδι διετηρήθη ἡ αὐτὴ ἐγχώριος τεχνοτροπία, ἡ ἀρεσκομένη πάντοτε σχεδὸν εἰς τὰ αὐτὰ περίπου γεωμετρικὰ σχῆματα.

Εἰκ. 2. Σύγχρονος ξυλίνη βελονοθήκη.

Αἱ ἑκατέρωθεν μικραὶ χορεύτριαι φέρουσι τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἐνδυμα, εἶναι δὲ κομψόταται καὶ κύπτουσι χαριέντως ὡς σύγχρονοι δεσποινίδες ἐν χοροεσπερίδι . . .

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ἡ σπουδαιότης τοῦ εἰρημένου λίθου, δστις τυγχάνει ἐκ τῶν σπανιωτάτων διὰ τὴν ἐνδιαφέρουσαν ταύτην παράστασιν.

Ἐκτὸς τῶν εὑρημάτων τούτων ἀνευρέθησαν καὶ πολλὰ τεθραυσμένα ἀγγεῖα τοῦ συνήθους μυκηναϊκοῦ τύπου (Εἰκ. 3).

Τάφος δεύτερος. Τοῦτον ἀνώρυξα καθ’ ὅλως ἀνέλπιστον τρόπον. Κατά τινα δηλ. καταγίδα ἐπισυμβάσαν ἐσχάτως ἐν Μυκήναις κατέπεσε μέρος τοῦ ἀριστεροῦ τοιχώματος τοῦ δρόμου θολωτοῦ τινος τάφου, δν πρὸ ἐτῶν εἶχεν ἀνασκάψει δ. κ. Τσούντας. Ὁ τάφος οὗτος εὑρηται οὐχὶ μακρὰν τοῦ πρώτου καὶ πλησίον κατεστραμμένου θολωτοῦ τάφου, οὐ σώζεται ἡ Πύλη μὲ τὸ μέγα ἀνωθεν ὑπέρθυρον (ίδε Μυκηναϊκή Αγε κλπ. σελ. 125 εἰκ. 46).

Κατὰ τὴν κατάπτωσιν λοιπὸν τοῦ τοιχώματος ἀνεφάνη τάφος μικρὸς θαλαμοειδῆς ἐν σχήματι κλιβάνου πλάτους 2 μ., μήκους 2,20 καὶ ὑψους 1,70. Τὸ ἀνοιγμα αὐτοῦ 0,80 καὶ τὸ ὑψος 1,70. Οἱ ἀνασκάψαντες δηλ. καὶ κατασκευάσαντες τὸν δρόμον τοῦ προεισημένου θαλαμοειδοῦς τάφου δὲν ἐγνώριζον τὴν ὑπαρξίαν ἐκεῖ πλησίον ἐτέρου τάφου, οὗτο δὲ τὸ τοιχώματα τοῦ πρώτου ἀπεῖχε μόλις δλίγα ὑφεκατοστόμετρα ἀπὸ τοῦ τέρματος τοῦ κλιβανοειδοῦς μικροῦ τούτου τάφου, ἐξ οὐ διαπιστοῦται ἀπαξὲ ἐτι πόσον ἀπειλῶς ἀπεκρύπτοντο οἱ τάφοι, οὗτοι, οὐδενὸς ἀνωθεν σημείου δηλοῦντος τὴν ὑπαρξίαν των.

Ἀνερευνήσαντες τοῦτον ἀνεύρομεν τὰ δστᾶ ἐνδὲ μόνον νεκροῦ, ἵσως γυναικός, παρὰ δὲ τὴν εἰσόδον αὐτοῦ ἐπτὸ ψηφίδας ἐξ ὑελώδους μάζης διαφόρου σχήματος, ἥτοι στρογγύλας, ἐπιμήκεις καὶ ρομβοειδεῖς.

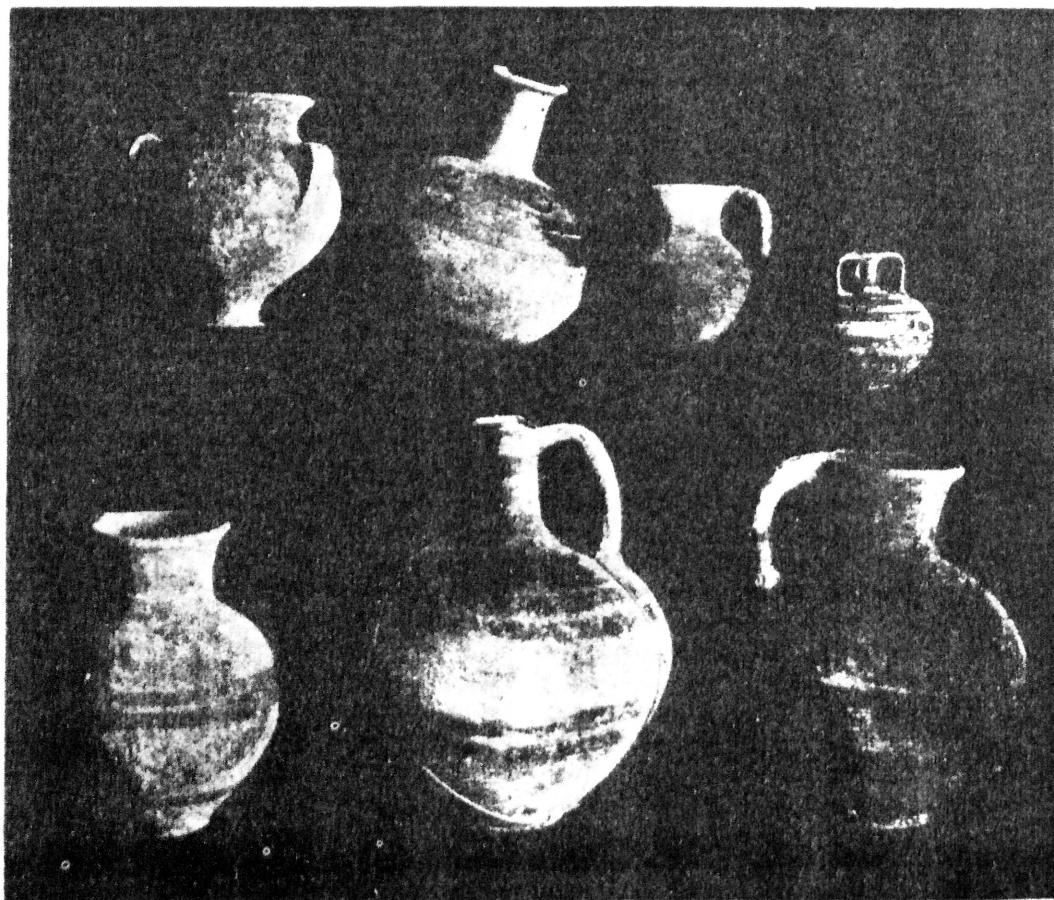
Τάφος τρίτος. Τοῦτον ἀνώρυξα ἐν θέσει «Καλκάνι» πλησίον τοῦ καλουμένου «Κάτω πηγαδιοῦ» τοῦ χωρίου Χαρβατίου, δπον καὶ ἀλλοτε ἀπεκαλύψθησαν τάφοι θαλαμοειδεῖς. Ὁ τάφος οὗτος εὑρηται πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ λόφου. Αἱ διαστάσεις τοῦ ἔχουσιν ὡς ἔξης: Μῆκος δρόμου 6 μ., ὑψος 2,80, πλάτος 120 - 0,70, παρὰ δὲ τὴν εἰσόδον 0,60. Τοῦ δὲ κυρίως τάφου κυκλοτεροῦς σχεδὸν τὸ σχῆμα: διάμετρ. 2 - 2,50, ὑψος 2 μ., ὑψος εἰσόδου 1,70.

Οἱ μικρὸς οὗτος τάφος ἐκτὸς δλίγων δστῶν δὲν περιείχει ἡ μικροσκοπικὴν ψηφίδα καὶ δν μικρὸν λιθινὸν σφρονδύλιον.

Τάφος τέταρτος. Οἱ τάφοι οὗτοι ὡς καὶ οἱ ἐπόμενοι τρεῖς εὑρηται ἐν τῷ χωρίῳ Πρείφται ἀπέχοντι περὶ τὴν $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπὸ τῶν Μυκηνῶν καὶ πρὸς τάριστερά τῆς ὁδοῦ τῆς δρούσσης εἰς Ηραῖον. Οἱ θάλαμοι τοῦ τάφου τούτου εἰνε

σχήματος δρυθογωνικοῦ μετὰ μικρᾶς πρὸς Β ἐν εἴδει κόγχης εἰσοχῆς, οἵαι ὑπάρχουσι πολλάκις ἐν τοῖς μυκηναϊκοῖς τάφοις. Τὸ ὑψος αὐτοῦ εἶνε 2,30, τὸ μῆκος 4 μ. καὶ τὸ πλάτος 2,80. Τοῦ δὲ δρόμου τὸ μῆκος εἶνε 6,50, τὸ πλάτος 1 μ. Περὶ δὲ τὸ στόμιον τοῦ τάφου 0,80 καὶ ὑψος 3 μ. Ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεύρομεν δέκα ἀγγεῖα ἥτοι:

πρώτης 0,275, εὐρος στομίου 0,12· ὕψος δευτέρας 0,225, εὐρος στομίου 0,10. Τὰ τοιχώματα λίαν παχέα. Διατηροῦνται ἀμφότεραι τελείως ἀκέραιαι. 5) **Στάμνος** μετὰ τριῶν λαβῶν καθέτων ὑψος 0,205, διάμ. στομίου 0,115· πηλὸς ἀνοικτὸς ἐρυθροκίτρινος. 6 - 10) **Πέντε στεγανόστομοι ἀμφορίσκοι**, ὃν τρεῖς τελείως ἀκέ-

Eik. 3. Μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα δευτέρου τάφου.

1) **Υδρίαν** ὑψος 0,285, διάμετρος στομίου 0,07. Χρώματος πορτοκαλόχρου μετὰ ταινιῶν καστανοχρών δριζοντίων περὶ τὴν γαστέρα. Ἐν τῇ πρώτῃ ζώνῃ μετὰ τὸν τράχηλον ἔλικοειδῆ κοσμήματα. Συνεκολλήθη ἐκ πολλῶν τεμαχίων. 2) Ὄμοια ὑψος 0,305, διάμετρος στομίου 0,07, πηλὸς πορτοκαλόχρους. Φέρει δριζοντίας ζώνας καὶ τίνα κοσμήματα ἐπὶ τῆς πρώτης ζώνης ἄνω. Συνεκολλήθη ἐκ πολλῶν τεμαχίων. 3 καὶ 4) **Δύο προχοῖδες** σφαιροειδεῖς μετὰ στρογγύλης λαβῆς. Φέρει καστανοχρόους ζώνας ἐν τῷ μέσῳ τῆς γαστρός. Πηλὸς ὡχροπράσινος. Ὅψος τῆς

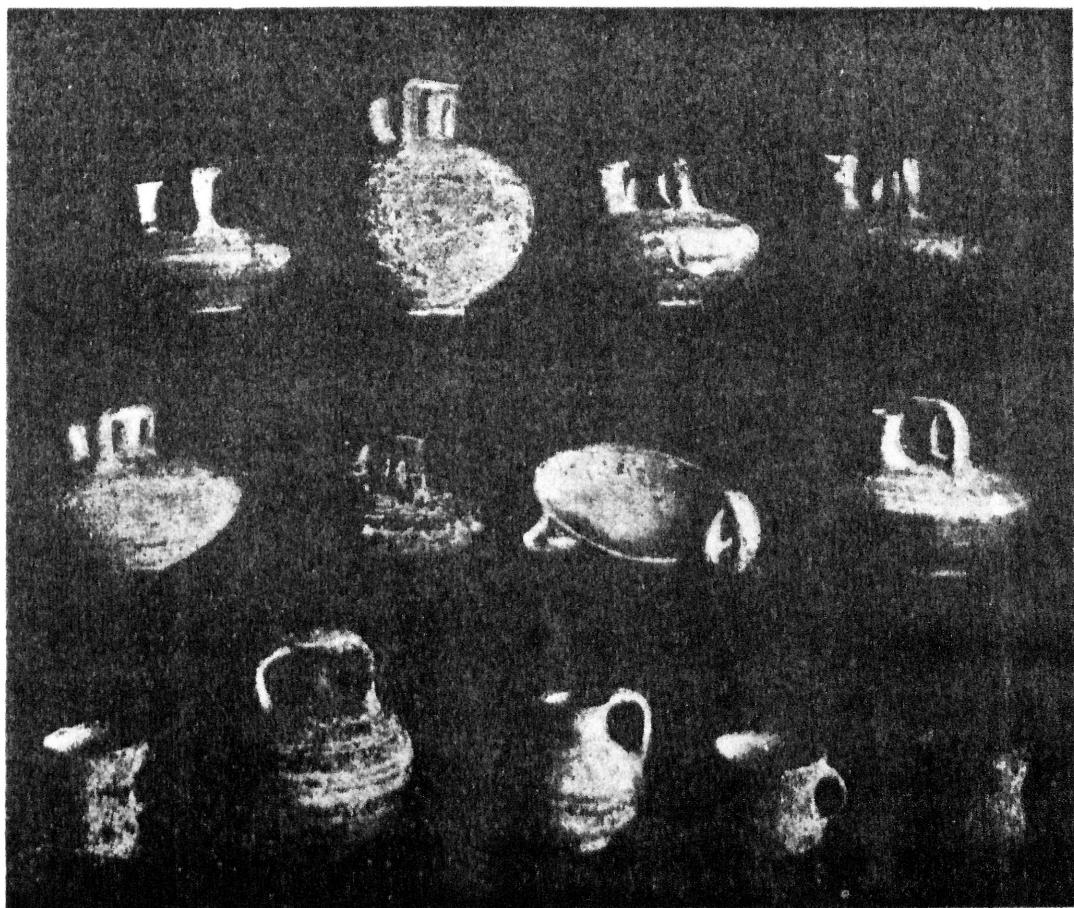
φαίοι, ὑψος τούτων 0,105, 0,08, 0,065 (Eik. 4).

Τάφος πέμπτος. Οὗτος ὁ μέγιστος πάντων κεῖται ὅλως πλησίον τοῦ προηγουμένου. Μετὰ τὴν ἐκσκαφὴν τοῦ δρόμου εὑρέθη καὶ οὗτος ἐν καθιζήσει ὡς ὁ πρῶτος, ἐξ οὗ καὶ ἐδέησε νάνουσκαφῇ ἐξ ὀλοκλήρου δινωθεν. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶνε τελείως ἀκανόνιστον, διότι πρὸς ἀπάσας τὰς πλευρὰς αὐτοῦ σχηματίζει κοιλότητας καὶ κόγχας. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουσι καὶ λάκκοι πολλοί, ἐφ' οἷς δηλοῦνται τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῷ ἐνταφιασθέντων νεκρῶν. Αἱ διαστάσεις αὐτοῦ ἔχουσιν ὥδε: μῆκος μέγιστον 5 μ., πλά-

τος 3,50, ὕψος 3 μ. Τοῦ δρόμου μῆκος ἀδηλον, διότι δὲν ἀνεσκάφη ἢ ἔλσχιστον τούτου τμῆμα, ὕψος 2,60, πλάτος 1 μ., παρὰ τὴν εἰσοδον τοῦ τάφου 0,80.

Ἐντὸς τῶν κογχῶν καὶ τῶν λάκκων ἀνευρέθησαν πολλὰ ἀγγεῖα καὶ δοτᾶ, ἀλλὰ πλεῖστα

ρίσκοι, ὧν ἐπτὰ τελείως ἀκέραιοι. Τὰ μεγέθη τῶν ποικίλλουσιν ἀπὸ 0,065 - 0,13. Πάντες φέρουσιν ταινίας δριζοντίας ἐρυθρὰς ἢ καστανοχρόους ἐπὶ πηλοῦ ἐρυθροῦ ἢ καστανοχρόους. Ἐπὶ τῶν ὅμων φέρουσι τινὲς μὲν μικροὺς κύκλους μετὰ κοκκίδων, τινὲς δὲ ἡμικυκλικὰ συγ-

Εἰκ. 4. Μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα τετάρτου τάφου.

ἥσαν καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς νεκρικῆς στρώσεως, ἐξ οὐ προῆλθε καὶ ἡ θραῦσις των μετὰ τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἀνωθεν φυσικοῦ θόλου τοῦ τάφου.

Τὰ εὑρεθέντα κτερίσματά εἰσι τὰ ἔξης: 1) *Πρόχοις* μετὰ στενοῦ λαιμοῦ καὶ σφαιροειδοῦς γαστρός. Πηλὸς πορτοκαλόχροος. Κατὰ τὸ ἄκμισυ τεθραυσμένος, ὕψος 0,15, διάμετρος στομίου 0,065. Ταινίαι δριζόντιοι καστανόχροοι. 2) *Ομοια* ἐκ πηλοῦ πρασινοχρόου μετὰ ταινιῶν καστανοχρόων δριζοντίων ἐν τῷ μέσῳ τῆς γαστρός. 3 - 14) *Δώδεκα στεγανόστομοι δάμφο-*

κεντρικὰ τόξα; ἀλλοι δὲ τέλος δυσδιάκριτα σχῆματα. 15 - 17) *Τρεῖς κύναθοι* μετὰ μιᾶς λαβῆς, δύο δὲ τούτων καὶ μετὰ προχοῖς. Ὅψος τούτων 0,06 - 7, διάμ. χείλους 0,11 - 0,13.

18 - 21) *Τέσσαρα μικρὰ κύπελλα* μετὰ λαβῆς χειροποίητα ὕψος 0,045 - 0,055 καὶ διάμ. χείλους 0,05 - 0,06 μετὰ δριζοντίων ζωνῶν. 22) *Κύανθος* μικρὸς ἡμισφαιρικὸς μετὰ λαβῆς τεθραυσμένης. Φέρει δριζόντιον ζώνην, ὕψος 0,06, διάμ. 0,085. 23) *Προχοῖς* δριτία ὕψος 0,07, διάμετρος 0,035. 24) *Σφαιροδύλιον* ἐκ σκληροῦ λίθου. 25) *Δεσπὶς* ἐξ δψιανοῦ λίθου. 26) *Τε-*

μάχιον ἐλέφαντος. 27) *Ειδώλιον γυναικός κρατούσης βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γνωστοῦ πρωτογενοῦς μυκηναϊκοῦ τύπου, ὕψ. 0,11. Τεθραυσμένον εἰς δύο τεμάχια. Πηλὸς καὶ διακόσμησις ἔρυθρα.*

Τάφος Ἑντος. Καὶ οὗτος ἀνευρέθη πλησίον τῶν προηγουμένων ἐπὶ τῆς αὐτῆς πρὸς τὸ Ἡραῖον ὅδοι ἐν τῷ χωρίῳ Περίφτανι. Ἐχει μῆκος 3,50 καὶ πλάτος 2,80, ὕψος δὲ 1,80. Ο δρόμος αὐτοῦ: μῆκος 7-8 μ., ὕψος 3 μ. καὶ πλάτος κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ τάφου 0,60-0,80. Ἐν αὐτῷ εὑρομένη πρὸς μὲν τῆς εἰσόδου **τρία μυκηναϊκὰ δύγετα**, ἡτοι δύο στεγανοστόμους ἀμφορίσκους ὕψος 0,15 καὶ **κνάθον** μετὰ λαβῆς ὕψος 0,06, διάμ. στομίου 0,09. Οἱ ἀμφορίσκοι φέρουσι τὰς συνήθεις δριζοντίους ζώνας καὶ τινὰ ἐπὶ τῶν ὥμων κοσμήματα.

Ἐντὸς δὲ τοῦ τάφου ἀνωρύξαμεν εὐθὺς παρὰ τὴν εἰσόδον πρὸς τάριστερὰ τετράπλευρον δροθιγνίον λάκκον μῆκος περίπου 1,60, ἐν φύπηρχον δοτᾶ νεκροῦ. Ἀνωθεν δὲ τοῦ τάφου εὑρέθησαν 1) Εὔμεγέθεις **κάλπαι** μὲ τέσσαρας μιηκύλας καθέτους λαβᾶς ἐπὶ τῶν ὥμων. Ἐπὶ τῆς γαστρὸς φέρουσι ζώνας δριζοντίους. Ὅψος 0,23, διάμ. στομίου 1,10. 2) **Στεγανόστομος ἀμφορίσκος** τεθραυσμένος. 3) **Κναθίσκος** ἀνευλαβῶν φέρων ζώνας δριζοντίους ἐρυθροκαστανόχρους. Ὅψος 0,12, διάμ. στομίου 0,125. Ἐν τῷ πυθμένι φέρει μικρὰν δόπην πρὸς ἔκροήν τῶν ὑγρῶν. 4) **Σφρονδύλιον** ἐκ σκληροῦ λίθου. 5) **Χαλικὴ πόρπη** τεθραυσμένη.

Τάφος ἔβδομος. Παραπλεύρως τοῦ προερημένου ἀνωρύξαμεν ἔτερον μέγαν σπηλαιοειδῆ τάφον, ὅστις εἶχε τὸ ἔξης περίεργον καὶ σπάνιον ὅτι δηλ. ἐν τῷ δρόμῳ αὐτοῦ περὶ τὰ 6-7 μ. ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κυρίως τάφου ὑπῆρχον κοιλότητες μεγάλαι ἐκατέρωθεν ἐντὸς τῶν τοιχωμάτων τοῦ δρόμου (πρὸς Α καὶ Δ), ἐν αἷς εἶχον ταφῇ νεκροί, μὴ ὑπάρχοντος πιθανὸν πλέον χώρου ἵκανον ἐντὸς τοῦ μεγάλου τάφου. Ἐντὸς τῶν σπηλαιοειδῶν τούτων κογχῶν εὑρέθησαν τὰ ἔξης κτερίσματα:

1) **Αμφορίσκος στεγανόστομος**, οὗ ἐλλείπουσιν ἡ ἑτέρα τῶν λαβῶν καὶ τμῆμα ἐκ τῆς γαστρός. Ὅψος 0,16, διάμ. 0,095.

2) **Καδίσκος** πεπλατισμένος μὲ τρεῖς λαβᾶς καὶ φέρων ἐπὶ τῆς κοιλίας ζώνας ἐρυθροκαστανίνας, ἐπὶ δὲ τῶν ὥμων τεθλασμένας καθέτους γραμμάς. Ὅψος 0,065, διάμ. 0,05.

3) **Πρέχονς** μὲ ὑψηλὸν λαιμὸν καὶ σφαιροειδῆ γαστέρα, ἐφ' ἣς φέρονται συγκεντρωτικοὶ κύκλοι καὶ κάτωθεν τούτων ζῶναι δριζοντιοι.

4) **Καδίσκος** ὅμοιος πρὸς τὸν ὑπὸ ἀριθ. 2, ἀλλ' ἔχων ἀποκεκρουσμένον τὸ στόμιον καὶ τὰς λαβᾶς.

5 καὶ 6) **Δύο κύλικες ὑψηποδες** κατὰ τὸ ἥμισυ τεθραυσμέναι. Ὅψος περίπου 0,10.

7) **Κνάθος** τεθραυσμένος, οὗ ἐλλείπει ἡ λαβή. Ὅψος 0,04, διάμ. 0,10.

Ο κυρίως τάφος μῆκος 3,20, πλάτους 2,85 καὶ ὕψους 2,80 δὲν περιείχεν ἡ **μέγα δύγετον** συνήθους ἐκ ταινιῶν διακοσμήσεως καὶ ἐντὸς λάκκου ἦξ **δύγετα** τεθραυσμένα, πάντα μικρὰ τὸ μέγεθος καὶ ἀπλὰ τὴν διακόσμησιν. Πάντα τὰ ἀνευρεθέντα ἀγγεῖα καὶ λοιπὰ κτερίσματα κατετέθησαν εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ἐκτὸς τοῦ ἐγγεγλυμμένου σφραγιδολίθου καὶ τοῦ ἔχοντος σχῆμα ἵπου λίθου, οἵτινες κατετέθησαν εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἐθνικ. ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Νοεμβρίου 1921.

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΕΡΜΑΪΚΗ ΣΤΗΛΗ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Κατὰ τὴν δεινὴν θύελλαν τοῦ μηνὸς Ὁκτωβρίου προπαρελθόντος ἔτους ἔξεβράσθη ὑπὸ τοῦ χειμάρρου «Λεύκων» ἐν Κορινθῳ στήλῃ ἐρμαϊκῇ τετράγωνος ἀκέφαλος φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν:

ΗΡΩΔΗΣ
ΕΝΘΑΔΕ
ΠΕΡΙΕΠΑΤΕΙ

Ἐκ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ τραχήλου ἐφαίνετο ὅτι ἡ κεφαλὴ ἀρτίως εἶχεν ἀποκοπῆ, τοῦτο δὲ παρείχεν ἐλπίδας ἀνευρέσεως τινος. Οντως δὲ μετά τινας ἡμέρας ἀνευρέθη αὐτῇ ὑπὸ γυμνασιοπαίδων παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅπου μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἴσως διὰ παντὸς θὰ ἔξηφανζετο... Ήδη συναρμοσθεῖσης τῆς κεφαλῆς προχείρως μετὰ τῆς τετραγωνικῆς στήλης εῦρηται ἐν τῷ Μουσείῳ Παλ. Κορινθου, ἡ δὲ παροῦσα εἰκὼν ἐλήφθη ἐκ φωτογραφίας, ἣν εὐγενῶς ἔλαβεν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου διποδιευθυντῆς τῆς Ἀμερικανικῆς Αρχαιολ. Σχολῆς, κ. Μπλέγκεν, ἀν καὶ διατιμός τῆς ἐρμαϊκῆς στήλης ἡν δὲ λιγότερος δυσμενής πρὸς φωτογράφησιν. Διὰ μεῖζονα σαφήνιαν ἔξετέλεσα ὁ ἴδιος πρόχειρον σχεδίασμα, ἐν τῷ διποίῳ, διακρίνονται καλλίτερον οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου τοῦ μεγάλου τῶν Αθηνῶν εὐεργέτου, διότι αὐτὸν παριστᾷ, ὡς θὰ ἰδωμεν, ἡ παροῦσα ἐρμαϊκὴ στήλη.